

TISKOVÁ ZPRÁVA

Brno 2. března 2026

Akademie věd ČR
Národní 1009/3, 110 00 Praha 1
www.avcr.cz

V ETIOPII BYL OBJEVEN JEDEN Z NEJMENŠÍCH SAVCŮ SVĚTA

Nenápadný hmyzožravec o hmotnosti pouhých dvou až tří gramů se zařadil mezi nejmenší savce planety. Mezinárodní tým vedený vědci z [Ústavu biologie obratlovců Akademie věd ČR](#) jej objevil v etiopských horách a popsal jako nový druh bělozubky – *Crocidura stanleyi*. Objev ukazuje, že i dnes lze nacházet nové druhy živočichů, a to i v relativně dobře prozkoumaných skupinách, jako jsou savci. Zároveň potvrzuje význam kombinace terénního výzkumu a moderních genetických metod pro poznání a ochranu biodiverzity. Výsledky výzkumu byly publikovány v časopise [Journal of Vertebrate Biology](#).

Poznání jednotlivých druhů organismů je klíčové pro pochopení biologické rozmanitosti, zejména v oblastech s vysokou mírou endemismu – tedy tam, kde se vyskytují druhy, které nežijí nikde jinde na světě. Etiopská vysočina, rozdělená Velkou příkopovou propadlinou na dva hlavní horské bloky, patří mezi hlavní centra biodiverzity východní Afriky. Vyznačuje se nejvyšší mírou kontinentálního endemismu savců na východní polokouli – téměř pětina druhů žije pouze na tomto území.

„Nový druh bělozubky Crocidura stanleyi pochází právě z tohoto výjimečného regionu. Jeho objevení bylo možné díky použití speciálního typu pastí a kombinace detailní morfologické analýzy s genetickými daty. Naše studie ukazuje, že i u relativně dobře známých skupin, jako jsou savci, stále existuje skrytá druhová diverzita, zejména v biologicky bohatých, ale nedostatečně prozkoumaných regionech,“ říká Josef Bryja, ředitel Ústavu biologie obratlovců AV ČR a spoluautor studie, který se podílel na terénním výzkumu i molekulárních analýzách.

Odchyt v horách, potvrzení v laboratoři

Bělozubky jsou drobní nenápadní hmyzožravci, kteří jsou však klíčoví pro pochopení fungování ekosystémů. Jejich malá velikost, podobný vzhled napříč druhy i skrytý způsob života však často vedou k tomu, že unikají pozornosti vědců i ochranářů. *„Kombinace intenzivního terénního výzkumu a moderních genetických metod je dnes zásadní. Bez ní by Crocidura stanleyi pravděpodobně zůstala nepovšimnuta,“* vysvětluje Josef Bryja. Molekulární analýzy se dělaly na pracovišti ve Studenci, kde má ústav k dispozici špičkově vybavené laboratoře.

Kontakt pro média: **Lucie Peřinová**
Divize vnějších vztahů AV ČR
press@avcr.cz
+420 777 728 098

Alena Fornůsková
Ústav biologie obratlovců AV ČR
fornuskova@ivb.cz
+420 605 464 704

Objev má význam nejen pro systematiku, tedy vědní obor zabývající se popisem a tříděním organismů, ale také pro ochranu přírody. Nově popsané druhy často obývají velmi omezená území a mohou být ohroženy změnou klimatu či ztrátou přirozeného prostředí dříve, než si jejich existence vůbec všimneme.

Každý nový druh rozšiřuje mapu poznání

„Každý nově popsaný druh je připomínkou toho, kolik biodiverzity ještě neznáme a jak snadno o ni můžeme přijít, pokud ji nezačneme systematicky chránit,“ říká Yonas Meheretu, etiopský spoluautor studie, který nyní působí na švédské univerzitě v Umeå.

Nově popsaná bělozubka nese jméno *Crocidura stanleyi* na počest zoologa Billa Stanleyho z přírodovědného muzea v Chicagu, který zasvětil svůj život studiu afrických savců. Právě on v roce 2015 během terénního výzkumu v Simienských horách poprvé odchytil drobného rejskovitého savce, o kterém se domníval, že by mohlo jít o dosud neznámý druh. Tragicky však zemřel krátce po zahájení expedice a definitivního potvrzení svého objevu se již nedožil.

Jeho kolegové následně v terénních výzkumech pokračovali, analyzovali nově získaný i starší muzejní etiopský materiál a s využitím moderních metod včetně vysokokapacitního sekvenování potvrdili, že se skutečně jedná o dosud nepopsaný druh savce. O deset let později tak mohl být oficiálně zařazen do vědecké klasifikace.

Odkaz na publikaci: <https://doi.org/10.25225/jvb.25031>

Více informací: **prof. Mgr. et Mgr. Josef Bryja, Ph.D.**
Ústav biologie obratlovců Akademie věd ČR
bryja@ivb.cz
+420 560 590 601

Fotogalerie:

Crocidura stanleyi, jeden z nejmenších savců světa. Podle studie váží tato bělozubka pouhé 2–3 gramy, asi jako kostka cukru. Má mírně zploštělou hlavu a krátký, hustě osrstěný ocas. Délka těla je přibližně pět centimetrů, ocas měří asi tři centimetry. Pro srovnání: nejmenším savcem České republiky je rejsek malý (*Sorex minutus*), který váží zhruba 5 gramů.
Foto: Evan W. Craig

Yonas Meheretu a zesnulý Bill Stanley v tábořišti v Národním parku Simien Mountains v době, kdy byl objeven nový druh bělozubky. Poslední terénní výzkum Billa Stanleyho před jeho úmrtím.
Foto: Evan W. Craig

Josef Bryja a Yonas Meheretu v národním parku Serengeti (vlevo) a u vodopádů na hoře Meru v Tanzánii v roce 2023.

Foto: Alena Fornůšková, ÚBO AV ČR